

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARDA BOLALAR UCHUN MARKAZLARNING AXAMIYATI

“Profi university” maktabgacha talim yonalishi

201-gurux talabasi

Mirzaraximova Muborak yozgan maqolasi

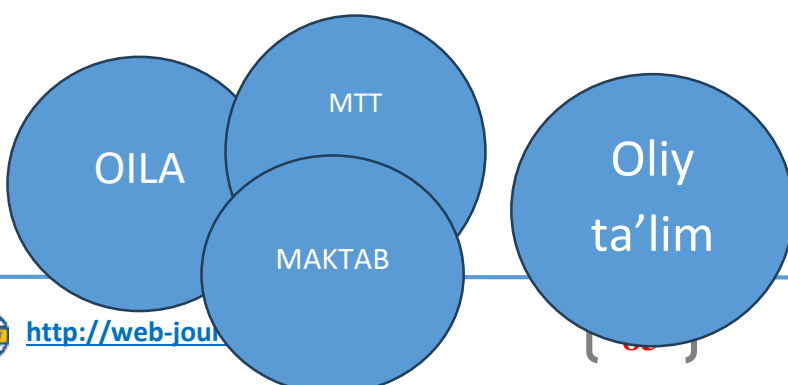
Annotatsiya: Ushbu maqolada Maktabgacha ta'lim tizimini takomillashtirish yo'llari, maktabgacha ta'lim jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalarni amaliyotga joriy etish mazmuni, maktabgacha ta'lim jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalarni amaliyotga joriy etish usullaridan foydalanish haqida so'z boradi.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, pedagog, innovatsiya, faoliyat, takomillashtirish, texnologiya, malaka, jarayon, zamonaviy, rivojlanish, usullar.

KIRISH

Bolani har tomonlama rivojlantirish uning insoniyat tajribasi, bilimlari, qobiliyati va madaniyatining saqlovchisi bo'lgan kattalar bilan muloqoti tufayli insoniyatning ko'p asrlik tajribasini o'zlashtirish asosidagina amalga oshiriladi. Bu tajribani faqat insoniy muloqotning eng muhim vositasi -til orqaligina berish mumkin. Zamonaviy maktabgacha ta'lim tashkilotlari –bola o'z rivojlanishi uchun eng ahamiyatli sohalarda va jihatlarda kattalar va tengdoshlar bilan keng hissiy-amaliy o'zaro muomala tajribasini oladigan joydir, maktabgacha ta'lim muassasalarida bola o'z ehtiyojlari, qobiliyatlari va imkoniyatlariga muvofiq holda individual rivojlanishiga bolgan huquqini shu jarayon uchun tashkiliy-pedagogik sharoitlar yaratilgan holda amalga i. Bugungi kunda ta'lim sohasida turli xususiyatdagi, yo'nalishdagi va ahamiyatdagi nihoyatda ko'p innovatsiyalar mavjud, katta yoki kichik ko'lamli davlat islohotlari o'tkaziladi, ta'limning tashkil etilishiga, mazmuniga, uslubiyotiga, texnologiyasiga yangiliklar kiritiladi.

TADQIQOT NATIJASI—Il Bizningcha, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tashkil etilgan rivojlanish markazlari bolaning o'sish va rivojlanish taraqqiyotida muhim o.,rin egallaydi. Chunki maktabgacha ta'limning umumiy maqsadi bolani maktab ta'limiga sifatli tayyorlashdan iborat

Endi pedagogik klaster tuzilishiga izoh beramiz: Bola tugʻilganidan uch yoshgacha oilada taʼlim tarbiya oladi. Ijtimoiy hayotga moslashadi. Bu yoshda barcha informatsiyani oila aʼzolaridan oʻrganib, oʻzlashtiradi. Uch yoshdan yetti yoshgacha boʻlgan davr bola hayotining eng asosiy rivojlanish davri hisoblanadi. Mutaxassislarining taʼkidlashicha bola hayoti davomida oladigan barcha informatsiyaning 70% ini aynan maktabgacha yosh davriga toʻgʻri kelar ekan. Shuning uchun maktabgacha yoshdagi bolalar oʻsishi va rivojlanishida tarbiyachining oʻrni muhim ahamiyat kasb etadi. Maktabgacha yoshdagi bolalarning oʻquv - tarbiyaviy faoliyati beshta rivojlantiruvchi markazlarda tashkil etiladi. Ular quyidagilar: Bolaga yangi mavzu haqida tushunchalar berilib, markazlardagi faoliyatlar orqali ularning bilimlari rivojlantirilib boriladi. Markazlarda ishlash har bir bolaning individual xususiyatlarini hisobga olgan holda eng samarali rivojlanishiga imkon beradigan tarzda, uning individual qobiliyatlari, qiziqishlari, faoliyat darajasini inobatga olgan holda tashkil etiladi. Maktabgacha yoshdagi bolalarni tarbiyalashda rivojlanish markazlarini tashkil etishning asosiy sharti pedagogdan tayyor bilim olishdan koʻra, bolaga rivojlanish markazlarida faoliyatni tanlash imkonini berish, bunda u atrofdagi dunyo haqida bilimlarni mustaqil ravishda egallashi, koʻnikmalari va qobiliyatlarini rivojlantirish, bolaga qiziquvchanlik, mustaqilizlanish, tadqiqot jarayoniga qoʻshilish imkoniyatini berishdir. Rivojlantirish markazlarida oʻquv-tarbiya jarayonini tashkil qilish uchun turli xil usullar, uslublar va oʻyin shakllaridan foydalanish: suhbat, hikoya, axborot kommunikatsion texnologiyalaridan foydalanish, video namoyishlari, ijodiy faoliyat, tajribalardan foydalanib faoliyat olib borish taʼlim samaradorligiga ijobiy taʼsir qiladi. Ilk qadam davlat oʻquvdasturi asosida maktabgacha taʼlim tashkilotlarida quyidagi rivojlanish markazlari faoliyati yuritilishi nazarda tutiladi: -Qurilish va konstruksiyalash markazi -Syujet-rolli oʻyinlar va dramalashtirish markazi -Til va nutq -Ilm-fan va tabiat markazi -Sanʼat markazi -Musiqqa va ritmika markazi.

Rivojlanish markazlari bolalarga oʻzlarining shaxsiy koʻnikmalari va qiziqishlaridan kelib chiqqan holda taʼlim-tarbiya jarayonini mustaqil individuallashtirish imkoniyatini beradi. Tarbiyachi-pedagoglar rivojlanish markazlarida bolalarning yordamchilari rolini oʻynaydilar, mashgʻulotlar olib boriladigan joyda imkoniyatlar kengligini taʼmin etadilar va har bir bola individual rivojlanishi darajasini egallay olgan xolda faoliyat turlarini rejalashtiradilar. Kun tartibi turli mashgʻulot turlarini oʻzida qamrab olishi lozim: kichik guruhlarda birgalikda va tarbiyachi hamkorligida yakka tartibda (individual) yoki mustaqil (ular tomonidan tanlagan mashgʻulotlarga vaqt ajratish kerak, chunki bolalar ongli tanlab olishni oʻrganadilar, oʻz qiziqish va qobiliyatlarini amalga oshiradilar).

Bolalarning o'z tanlovlarini amalga oshirishi, muammolarni hal etishi, atrofdagi kishilar bilan birgalikda harakat qilishi, individual maqsad qo'yishi va unga erishishni bilishlari lozim. Faollik markazlarini tashkil etish va rahbarlik guruhlardagi markazlar shunday tarzda yaratilishi kerakki, u bolaga mustaqil tanlash imkonini bersin. Har bir guruhda 5 ta markazlar bo'lib, ularning har birida izlanish va o'yinlar uchun yetarli miqdordagi materiallar saqlanadi. Qurilish va konstruksiyalash markazida turli xil va shakldagi qurilish elementlari mavjud bo'lib, bolalar ulardan o'z fantaziyasiga tayangan xolda inshootlar bunyod etadilar: misol uchun ko'rgan tarixiy obidalari, uylar, garajlar, ferma va shu kabilar. Qurilish bilan mashg'ul bo'lgan bolalar bu yerda juda ko'p narsalarni o'zlashtirib oladilar. U bolalarning matematik qobiliyatlarini rivojlantirishga, ijtimoiy ko'nikmalarni egallashga yordamlashadi, muammolarni hal etish tajribasini beradi. Bu yerda, shuningdek, ijodiy yondashishni namoyon etish va bajariladigan ishga diqqatni jalb etishni o'rganish mumkin.

MUHOKAMA

Ushbu markazga tarbiyachilar va bolalar xoxish-istagiga ko'ra ko'plab turli narsalarni –o'yinchoq mashinalar, yuk mashinalari, samolyotlar, gazlama bo'laklarini qo'shib qo'yish mumkin. Syujet-rolli o'yinlar va dramalashtirish markazida bolalarda haqiqiy hayotdan olingan kichik na'via ko'rinishlarini o'ynashga xoxish-istak uyg'otish uchun albatta kerakli kiyimlar va boshqa narsalar bo'lishi zarur. Bular ularda atrofda nimalar sodir bo'layotganini anglash, ularni ajrata olish hamda hayotda o'z o'rinlarini tushuni yetishlariga yordam beradi. Til va nutq markazida kitoblar va eshitish hamda yozish uchun o'quv qurollari mavjud bo'ladi. Bu tinch burchak bo'lib, unda bolalar kitoblarni qarab chiqishlari, bir-birlariga o'qib berishlari mumkin. Shuningdek, bu yerda tarbiyachi yoki ko'ngilli yordamchi bolalarga kitobni ovoz chiqarib o'qib berishi mumkin.

XULOSA Xulosa qilib aytganda Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tashkil etiladigan rivojlanish markazlaridagi jarayonlar bolalarning doimiy ravishda yangi bilimlarni o'zlashtirishga, mustahkamlashga yordam beradi. Bolalarni o'z bilimini mustaqil ravishda to'ldirib borish, kechayotgan yangilanish jarayonlariga munosib moslashib borishga o'rgatish rivojlanish markazlarining asosiy maqsadidir. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida olib boriladigan rivojlanish markaz faoliyatlarida bolalarga quyidagilar o'rgatiladi -muammolarni eta olish; -ijodiy, tafakkur va ixtirochilik imkoniyatlarini namoyon etish; -odamlar, jamiyat, mamlakat, atrof-olam to'g'risida g'amxo'rlik qilishni. Oqilona tashkil etilgan sog'lom ijtimoiy-ma'naviy muhit bolalarda izlanishga, tashabbus ko'rsatishga va ijodkorlikqobiliyatlarini namoyon etishga rag'bat uyg'tadi.